

oorlog40-45.nl - levensbeschouwing

Hieronder staan twee voorbeelden van de verschillende opdrachten die bij het vak levensbeschouwing kunnen worden uitgevoerd.

De opdrachten kunnen klassikaal in een kringgesprek worden behandeld, maar ook individueel of in kleine groepjes als een werkstuk worden uitgevoerd.

Wordt gekozen voor een kringgesprek, dan kan het beste eerst het mini-essay voorgelezen worden, vervolgens het verhaal, en daarna nog een keer het mini-essay alvorens de opdrachten besproken worden. Het voorlezen neemt ongeveer twintig minuten in beslag.

De docent treedt op als gespreksleider. De vragen die in de kaders geformuleerd worden, zijn leidraden binnen het gesprek. Het hangt van het verloop van het gesprek af of alle vragen aan de orde worden gesteld.

Het terugkoppelen naar de belevingswereld van de leerlingen kan het best geschieden aan de hand van de eigen ervaringen die zij aandragen en gebeurtenissen uit het recente nieuws. Enige creativiteit van de docent komt in deze goed van pas.

Goed en fout

Het is makkelijk om mensen te veroordelen op het maken van een keuze die achteraf 'fout' blijkt te zijn. Dat geldt voor grote keuzes en voor kleine.

Grote keuzes

Wat als de Duitsers gewonnen hadden? Waren 'goed' en 'fout' dan omgekeerd? Waren de orde en macht van het Germaanse ras dan nu belangrijker dan vrijheid en democratie?

Kleine keuzes

Iedereen raakt wel eens in een situatie verzeild waarin een moeilijke beslissing moet worden gemaakt. Je hebt iets stoms gedaan en weet niet of je het eerlijk moet vertellen, of iemand vraagt je om te kiezen tussen hem en een andere vriend. In een paar tellen moet je een keuze maken, die misschien blijvende consequenties heeft.

De situaties waarin je tijdens een oorlog terecht kunt komen, kunnen nog grotere gevolgen hebben dan de problemen waar jij dagelijks mee te maken krijgt. De gevaren in oorlogstijd zijn groter en ongrijpbaarder dan die in vreedstijd. Weet jij dan welke keuze goed of fout is?

Opdracht

Kies een van de onderstaande verhalen. In elk verhaal wordt de hoofdpersoon gedwongen een keuze te maken. Bespreek de volgende vragen:

- Ø Beschrijf de situatie waarin de hoofdpersoon terecht komt en de keuzemogelijkheden die hij heeft.
- Ø Waarom maakt de hoofdpersoon juist deze keuze?
- Ø Kan de hoofdpersoon de consequenties van die keuze overzien?
- Ø Maakt de hoofdpersoon volgens jou een goede keuze?
- Ø Welke keuze zou volgens jou 'fout' zijn?
- Ø Welke keuze zou jij gemaakt hebben?

Pas op

- Ø In sommige verhalen komt de hoofdpersoon voor meerdere keuzes te staan. Bespreek de vragen per situatie.

Geschikte verhalen: Sera Anstadt, Theo Engelen, Thea Doelwijt, Henk van Kerkwijk, Greet Beukenkamp en Simone Schell.

Helden en angsthazen

Het is makkelijk om in je dromen heldhaftige dingen te doen, maar wat als je gedwongen wordt te kiezen tussen dapperheid of je eigen hachje redden?

In een oorlog is het makkelijker om dapper te zijn dan in vreedstijd, maar tegelijkertijd ook veel moeilijker. Makkelijker omdat zich veel meer situaties voordoen waarin gevaar en avontuur voor het grijpen liggen, maar moeilijker, juist omdat de factor gevaar zoveel groter is in een oorlog. De 'vijand' is waakzaam en probeert elke vorm van verzet met geweld te onderdrukken.

De mensen hadden in het begin van de oorlog nog niet zo goed in de gaten hoe groot de gevaren van verzet waren. Veel van de eerste verzetsmensen werden gearresteerd, omdat ze te onvoorzichtig waren.

De meeste Nederlanders waren trouwens te bang om tegen de regels van de Duitse bezetter in te gaan. Zij vonden heldhaftigheid eigenlijk alleen maar dom.

Het aantal verzetsmensen groeide wel snel vanaf de tweede helft van 1944, nadat duidelijk was dat de Duitsers de oorlog zouden verliezen. Slimme dapperheid?

Opdracht

Kies een van de onderstaande verhalen. In elk verhaal moet de hoofdpersoon kiezen tussen dapperheid en veiligheid. Bespreek de volgende vragen:

- Ø Beschrijf de situatie waarin de hoofdpersoon terechtkomt en de keuzemogelijkheden die hij heeft.
- Ø Waarom maakt de hoofdpersoon juist deze keuze?
- Ø Kan de hoofdpersoon de consequenties van die keuze overzien?
- Ø Maakt de hoofdpersoon volgens jou een goede keuze?
- Ø Wat zou er kunnen gebeuren als hij een andere keuze gemaakt zou hebben?
- Ø Welke keuze zou jij maken?
- Ø Is dapperheid dom of slim?
- Ø Is het erg om je af en toe als een angstaas te gedragen?

Pas op:

- Ø In sommige verhalen komt de hoofdpersoon voor meerdere keuzes te staan. Bespreek de vragen per situatie.
- Ø Ook andere personages gedragen zich dapper of juist bang. Bespreek de vragen aan de hand van hun keuzes.

Bruikbare verhalen zijn die van Gerard Sonnemans, Corrie Hafkamp, Valentine Kalwij, Ton van Reen, Eva Bentis en Henk van Kerkwijk.